Voorstelbare Dreigingsscenario's: van openbare incidenten naar onderbouwde dreigingsbeelden

Een praktijkgericht dreigingsonderzoek; bronnenonderzoek, analyse en samenwerking tussen gespecialiseerde AI-agents.

Dreigingen worden vaak besproken aan de hand van aannames over wat zou kunnen gebeuren. Voor beveiligingsprofessionals is echter vooral van belang of een dreiging voorstelbaar is op basis van waarneembare feiten. Het project Voorstelbare Dreigingsscenario's onderzoekt daarom hoe openbaar gerapporteerde incidenten kunnen worden omgezet in navolgbare scenario's. Niet het voorspellen van een volgend incident staat centraal, maar het systematisch beschrijven van mogelijke vormen van bewust onbevoegd menselijk handelen.

De onderzoeksopzet onderscheidt twintig scenariotypen. Daarnaast worden twaalf categorieën mogelijke dreigingsactoren gehanteerd. Een scenario kan bij meerdere actoren relevant zijn, maar die relatie moet telkens afzonderlijk worden onderbouwd. De categorie waartoe iemand behoort, vormt op zichzelf nooit bewijs voor dreiging of betrokkenheid.

Incidenten als fundament

De basis van het onderzoek bestaat uit concrete incidentvoorbeelden. Robert, de OSINT-agent, zoekt naar openbare berichten in landelijke en regionale kranten, weekbladen, vakmedia, nieuwswebsites en officiële publicaties. Per scenario is het doel minimaal vijf relevante en verifieerbare incidentvoorbeelden te verzamelen. In de startfase worden ook kleinere aantallen geregistreerd, zodat geen bruikbare aanwijzingen verloren gaan. Van ieder voorbeeld worden onder meer de titel, het medium, de incidentdatum, de publicatiedatum, de locatie en de bronlink vastgelegd. Het meest recente incident staat bovenaan.

Verschillende artikelen over hetzelfde incident mogen niet ongemerkt als onafhankelijke gebeurtenissen worden meegeteld. Dit onderscheid tussen bron en interpretatie is essentieel. Een nieuwsbericht kan bevestigen dat een incident heeft plaatsgevonden, maar niet noodzakelijk aantonen welk doel een bepaalde actor had of welke voorbereiding daaraan voorafging. Ontbrekende gegevens blijven daarom zichtbaar als kennislacune. Verdenkingen, vastgestelde feiten en algemene contextinformatie worden niet met elkaar gelijkgesteld.

Van bronnen naar scenarioanalyse

Annabel is de analyse-agent. Zij beoordeelt wat de verzamelde bronnen werkelijk ondersteunen over de modus operandi, gebruikte middelen, noodzakelijke kennis en waarneembare contactmomenten. Ook onderzoekt zij welke scenariotypen aannemelijk zijn voor welke dreigingsactoren. Daarbij gaat het niet alleen om het bestaan van incidenten, maar om de kwaliteit en betekenis van de onderbouwing.

De scenarioformulieren volgen een vaste structuur met onder andere omschrijving, doel, werkwijze en voorbeelden. Dezelfde structuur maakt scenario's vergelijkbaar en helpt voorkomen dat een

aansprekend incident meer gewicht krijgt dan het bewijs rechtvaardigt. Voor een definitieve impactrangschikking is bovendien een expliciete beoordelingsmethodiek nodig.

Op 17 oktober 2026 bevatte de inventarisatie 24 bronvermeldingen verdeeld over zes scenario's, maar de bewijskracht daarvan was gemengd. De overige scenario's waren slechts beperkt of nog niet met voorbeelden gevuld. Deze aantallen beschrijven de stand van het onderzoek, maar geeft niet het aantal onafhankelijk gevalideerde incidenten weer.

Samenwerking tussen gespecialiseerde AI-agents

De onderzoeksorganisatie kent drie duidelijk afgebakende agentrollen. Robert verzamelt en registreert openbare bronnen. Voor hem is een dagelijkse zoekopdracht ingericht, gericht op scenario's waarvoor nog onvoldoende geschikte voorbeelden beschikbaar zijn. Die opdracht levert onderzoeksresultaten op, maar garandeert niet dat elk scenario zonder verdere controle automatisch wordt bijgewerkt.

Annabel verzorgt de inhoudelijke analyse en signaleert onzekerheden, tegenstrijdigheden en onvoldoende onderbouwde actor-scenariokoppelingen. Michelle is de scenario-agent. Zij verwerkt gevalideerde bevindingen en ondersteunt de vertaling naar een dashboard. Het beoogde totaaloverzicht in het dashboard toont per actor de acht belangrijkste scenario's; een actorspecifieke weergave bevat alle voor die actor relevante scenario's.

De agentnamen staan voor onderscheiden onderzoeksfuncties. De kwaliteit van het resultaat berust op de controleerbaarheid van bronnen en beslissingen, niet op de veronderstelling dat drie volledig zelfstandige onderzoekers zonder menselijke toetsing opereren. Vooral bij het beoordelen van impact, het toevoegen van scenario's en het koppelen van actoren blijft expliciete validatie noodzakelijk.

Een dynamisch en controleerbaar dreigingsbeeld

Het onderzoek is nadrukkelijk geen statische catalogus. Nieuwe incidenten kunnen bestaande scenario's versterken, nuanceren of ter discussie stellen. Daarom wordt de bronnenbasis doorlopend aangevuld, terwijl Annabel en Michelle de gevolgen voor analyse en documentatie kunnen beoordelen. De vaste scenarionummers zorgen ervoor dat verwijzingen naar één scenario in verschillende actoroverzichten herkenbaar blijven.

De ambitie is een reproduceerbaar dreigingsbeeld waarin zichtbaar blijft wat feitelijk is waargenomen, wat daaruit voorzichtig kan worden afgeleid en wat nog onbekend is. Daarmee verbindt Voorstelbare Dreigingsscenario's openbare incidentinformatie aan een gestructureerde beveiligingsanalyse. De kracht van het onderzoek ligt niet in stellige voorspellingen, maar in het vermogen om aannemelijke voorstelbare dreigingen tijdig, transparant en kritisch te beschrijven zodat zij als input kunnen dienen voor een risicoanalyse.